

Nacionālais kino centrs

LATVIJAS FILMAS

Latvija 100

LATVIJAS SIMTGADEI

SATURS

IEVADS	5	DITA RIETUMA
	7	PROGRAMMAS "LATVIJAS FILMAS LATVIJAS SIMTGADĒI" KOPBILDE
FILMAS PIRMIZRĀŽU SECĪBĀ	8	VECTĒVS, KAS BĪSTAMĀKS PAR DATORU
	10	IEVAINOTAIS JĀTNIĒKS
	12	ASTOŅAS ZVAIGZNES
	14	TURPINĀJUMS
	16	PARADĪZE'89
	18	BILLE
	20	BALTIJAS JAUNAIS VILNIS
	22	MĒRIJAS CEĻOJUMS
	24	BALTU CILTIS
	26	LUSTRUM
	28	KURTS FRIDRIHSONS
	30	TĒVS NAKTS
	32	JĒKABS, MIMMI UN RUNĀJOŠIE SUŅI
	34	1906
	36	SAULE BRAUCA DEBESĪS
	38	HOMO NOVUS

Nacionālais kino centrs

Latvija 100

Latvijas filmu nozare Simtgades noskaņās dzīvo jau gadus trīs – kopš 2014. gada, kad Nacionālā Kino centra organizētajā ideju konkursā filmu programmai *Latvijas filmas Latvijas simtgadei* tika iesniegts 31 projekts un ekspertu komisija ķērās pie sijāšanas un vērtēšanas. Vairākās konkursa kārtās filmu nozares dāvana Latvijas valstij tika slīpēta un pulēta, līdz ieguva šābrīža formu un saturu – sešpadsmit pilnmetrāžas filmas visplašākajam skatītāju lokam; tās ritmiskā virtienē nonāks pie skatītājiem gandrīz pusotra gada laikā, no 2017. gada augusta līdz 2018. gada novembrim.

Mēs ticam un ceram, ka ikviens, kurš jūtas Latvijai piederīgs, varēs starp šīm 16 filmām atrast sev vienu vai vairākus stāstus, kas viņam vislabāk izstāsta Latviju, tās seno un neseno vēsturi, tās šodienu un arī rītdienu. Jo te patiešām ir tik daudz visa kā – ir cīnītāji un domātāji, vectēvi un mazbērni, gleznotāji un strēlnieki, muzeju relikvijas un čekas maisi, ķekatnieki un gadatirgus karuseļi, pieminekļi un bunkuri, pēdējie pagāni un pirmie poēti, Rīgas priekšpilsētas un Latvijas pierobeža, uztraukumu pilna pieaugšana, jauneklīga drosme un cienījams viedums...

Filma ir unikāls medijs, tā ļauj apturēt laiku, tā ļauj radīt un rekonstruēt pagātnes notikumus, tā ļauj mums caur emocionālo pieredzi kļūt ziņošākiem, viedākiem un dzīves gudriem. Filmām ir ilgs mūžs, un Latvijas filmas, kas radītas Latvijas simtgadei, dzīvos arī pēc mūsu valsts jubilejas. Taču katrai filmai, lai tā dzīvotu gan tagadnē, gan nākotnē, ir nepieciešams skatītājs. Mēs ticam, ka Simtgades programmā ieguldītais profesionālais darbs, radošais pacēlums un filmu veidotāju domu enerģija atbalsosies un uzrunās skatītājus gan pilsētās, gan visattālākajos Latvijas ciemos un viensētās, gan visur plašajā pasaulē. Daudz laimes, Latvija!

DITA RIETUMA,
Nacionālā Kino centra vadītāja

PROGRAMMU

“LATVIJAS FILMAS LATVIJAS SIMTGADEI”

ŠAJĀ ĢIMENES BILDĒ PĀRSTĀV

1. rindā no kreisās

Akvelīna Līvmane – vecmāmiņa filmā *Vectēvs, kas bīstamāks par datoru*

Kurta Fridrihsona zīmējums – filma *Kurts Fridrihsons*

Kristīne Želve – filmas *Mērijas ceļojums* režisore

Lidija Doroņina-Lasmane – filmas *Lustrum* varone

Marta Ģertrūde Auzāne – Maija filmā *Paradīze'89*

Ivars Seleckis – filmas *Turpinājums* režisors un filmas *Baltijas jaunais vilnis* varonis

Līva Ločmele – Laurēns filmā *Paradīze'89*

2. rindā no kreisās

Saules meita – filmas *Saule brauca debesīs* varone

Elīna Vāne – Billes mamma filmā *Bille*

Imants Strads – Kārlis Zāle filmā *Ievainotais jātnieks*

Dāvis Sīmanis – filmas *Tēvs Nakts* režisors

Evelīna Ozola – Linda filmā *Paradīze'89*

Magda Lote Auziņa – Paula filmā *Paradīze'89*

Jēkabs – filmas *Jēkabs, Mimmi un runājošie suņi* varonis

3. rindā no kreisās

Lauris un Raitis Ābeles – filmas *Baltu ciltis* režisori

Andris Keišs – mākslinieks Salutaurs filmā *Homo Novus*

Askolds Saulītis – filmas *Astoņas zvaigznes* režisors

Kaspars Dumburs – kaujinieks Svīlpe filmā *1906*

Foto: Gatis Rozenfelds

VECTĒVS, KAS BĪSTAMĀKS PAR DATORU

SPĒLFILMA

94' | PIRMIZRĀDE: 2017. GADA 17. AUGUSTS

Oskara vecāki datora vietā dēlam “iemaina” vectēvu – lai izsargātu bērnu no tīmekļa bīstamās ietekmes. Oskara ciemošanās pie vectēva sākas bezcerīgi – vecais Kode liek strādāt vīriešu darbus un nepērk kārotās botas. Tāds vectēvs mazdēlam nav vajadzīgs, un visi uzzina, ka aktīvais Atmosas cīnītājs Paulis Kode “miris”... Vīriešu samierinātājas lomu uzņemas vecmāte Irma Kode, kura palikusi bez skolotājas darba, jo mazpilsētā bērni “beigušies” un deputāts, vecmātes bijušais skolnieks Modrītis, skolu veikli pārdevis. Lai novestu savu afēru līdz galam, viņš piedāvā skolotājai vili-

nošu darbu, un sākas Oskara piedzīvojumu virtene ar vecmātes mācīšanu repot, nāves draudiem slimnīcā un āža ādas laistīšanu ar draudzenes Olgas franču smaržām. Kopējais vectēva un mazdēla cīņiņš pret vecmātes pāridarītāju liek ķildām aizmirsties, un vainīgais saņem abu taisnības aizstāvju sarūpētu sodu, bet tūdaļ parādās likuma sargi un Kodem draud nepatīkšanas, jo viņš nav izturējies ar pienācīgu cieņu pret viltīgo tautas kalpu. Oskars ir gatavs vectēvu glābt...

Mazdēla brīvdienas vectēva mājās beidzas negaidīti – izrādās, ka dzīve bez meliem var sagādāt prieku!

VARIS BRASLA

■ Režisors ar nopietnu kinoražošanas pieredzi – diplomu kā dramatiskā teātra un kino režisors ieguvis jau 1962. gadā, spēlfilmu režijā debitējis 1970. gadā. Četras Vara Braslas spēlfilmas saņēmušas Nacionālā filmu festivāla *Lielais Kristaps* galveno balvu, režisors uzņēmis arī septiņpadsmit dokumentālo filmu par aktieri Eduardu Pāvulu un 28 sēriju mācību seriālu televīzijā (1997–2001), iestudējis daudz izrāžu teātros. No 13 Vara Braslas režisētajām spēlfilmām trīs nodrošinājušas viņam reputāciju kā talantīgam bērnu filmu režisoram, kurš lieliski pārvalda bērniņas pasaulei tik organisko nosacīto stilistiku un labdabīgas komēdijas gaisotni, turklāt ļoti prasmīgi sastrādājas ar mazajiem aktieriem.

Filma visai ģimenei. Astoņus gadus vecā Oskara vasaras brīvdienas lauku mājās sākas kā nebeidzams cīņiņš ar vectēvu, bet pārvēršas par abu vīru draudzību, kas spēj izpestīt vecmāmiņu no viņas skolnieka iecerētas avantūras

Režisors Varis Brasla

Scenārija autors: Alvis Lapiņš

Operators Uldis Jancis

Mākslinieks Mārtiņš Milbrets

Kostīmu māksliniece Jurate Silakaktiņa

Grima māksliniece Sarmīte Balode

Skaņu režisors Anrijs Krenbergs

Komponists Emīls Zilberts

Montāžas režisors Māris Bērziņš

Lomās Markuss Jānis Eglītis (Oskars),

Mārtiņš Vilsons (vectēvs),

Akvelīna Līvmane (vecmāmiņa),

Eva Ozola (Olga), Mārtiņš Meiers,

Uldis Dumpis, Lauris Dzelzītis,

Alise Polačenko, Inese Pudža,

Vizma Kalme

Producents Gatis Upmalis

Studija F.O.R.M.A.

STUDIJA F.O.R.M.A.

Šmerļa ielā 3

Rīga, LV-1006, Latvija

s.forma@studioforma.lv

www.studioforma.lv

www.facebook.com/vectevsbistams

■ Tiem, kas pazīst un mīl režisora Vara Braslas filmas, nav trīsreiz jāmin, kurā Latvijas novadā tapusi viņa jaunā filma – protams, Kuldīgā! Izrādās, ka režisoru ar šo Latvijas pusi saista pat radniecība – viņa tētis, teātra režisors Žanis Brasla, ir dzimis Vaiņodē un Varim šajā pusē esot daudz brālēnu un māsiņu, visus nemaz nezinot vārdā saukt. Tomēr, protams, tas nav galvenais iemesls režisora patikai strādāt Kuldīgā, tāpat arī tā nav iestaigāta taciņa un rutinēta garlaicība – nē, Varis Brasla joprojām Kuldīgā aiz katra stūra ieraugot ko pārsteidzošu un skaistu, tāpēc jau vismaz sešas viņa filmas tā vai citādi saistītas ar Kuldīgu.

Filmēšanu šajā Kurzemes pērlītē Varis Brasla ir piedzīvojis jau “pagājušajā gadsimtā” – piemēram, 1972. gadā, kad viņš bija otrais režisors Rolanda Kalniņa filmā *Ceplis* un Kuldīgas apkaimē tika filmēta Cepla šaudišanās plavā un ķieģeļu ražošanas process Kaltīkos. Arī *Ezera sonāte* (1976), kur Varis Brasla jau bija režisors-inscenētājs kopā ar Gunāru Cilinski, tika filmēta dažādās vietās Kuldīgas tuvumā. No filmas *Tereona galva* (1982) Varis Brasla atceras lielisko sēņošanu mežos no Kuldīgas uz Dundagas pusi, un vislabāk esot bijis iet sēņot kopā ar filmas operatoru Dāvi Šimani, jo viņš, atšķirībā no Braslas, esot perfekti orientējies mežā un pratis atšķirt ēdamas sēnes...

Gandrīz tikai Kuldīgā ir uzņemtas trīs spīlīgas Vara Braslas filmas bērniem – *Emīla nedarbi* (1985), *Ūdensbumba resnajam runcim* (2004) un visjaunākā, *Vectēvs, kas bīstamāks par datoru*. Režisors sauc Kuldīgu par laimīgu pilsētu, jo tā kara gados paglābusies no bumbu postījumiem, tāpēc tur joprojām saglabāties daudz neskartu vēstures liecību – dažādu laikmetu diva itāliskajos pagalmiņos, gleznainie pusotra stāva koka namiņi, dekoratīvi reljefais ieliņu tiklojums, nemaz nerunājot par vareno ķieģeļu tiltu un Ventas rumbu. Protams, varot jau arī saprast vietējos, kas saka – jā-jā, ir jau romantisks vasarā tas vecais ūdenspumpis, bet kad tur ziemā viss apledo un jānes divi spaini pa kāpnēm uz otro stāvu... Tomēr Brasla zina, ka 21. gadsimts nemet likumu Kuldīgai, turklāt tai esot paveicies arī ar sakarīgu un saudzējošu pilsētas vadību, kas neļaus senlaicīgam bruģim uzklāt asfaltu, lai mašīnas gludāk ripo.

Un vēl kāda Kuldīgai raksturīga iezīme – Varim nekad nesot gadījies tur sastapt neatsaucīgus un neizpalīdzīgus cilvēkus, iedzīvotāju pretimnākšanas dēļ tur esot ļoti viegli strādāt. Arī tas vieš cerību, ka *Vectēvs, kas bīstamāks par datoru* nav pēdējā Vara Braslas filma Kuldīgā.

IEVAINOTĀIS JĀTNIEKŠ

DOKUMENTĀLA FILMA

95' | PIRMIZRĀDE: 2017. GADA 26. OKTOBRIS

Latvijas simtgadi svinēs kopā ar Kārļa Zāles 130. dzimšanas dienu. Savu viziju par Latvijas valsti tēlnieks iemūžinājis divos monumentālos latviešu tautas nacionālās apziņas simbolos – Brīvības pieminekli un Brāļu kapos, kas pastāvēs, kamēr vien būs un paliks Latvijas valsts. Kārlis Zāle ar viņam raksturīgo monumentālo tvērienu dzīvi

un tēlniecību redz lielās, spēcīgās līnijās, kas prasa daudz vitāla spēka un uzdrīkstēšanās. Filma izseko Brīvības pieminekļa celtniecībai un tēlnieka dzīves notikumiem laikā, kad dzimst Latvijas valsts, sniedzot ieskatu laikmetam raksturīgajā politiskajā un sociālajā ainā, iepazīstinot ar tā brīža ideāliem un izcilām kultūras un mākslas personībām.

ILONA BRŪVERE

Režisore ar īpašu rokrakstu – inscenētā un teatralizētā dokumentālisma stilu, kas viņas filmas tuvina spēlfilmām. Mācījusies Tautas kinoaktieru studijā, pēc vidusskolas strādājusi Rīgas kinostudijā par režisora un montāžas asistenti, studējusi žurnālistiku Latvijas Universitātē, bet 1979. gadā pārcēlusies uz Vācijas Federatīvo republiku. Tur strādājusi kā režisore, scenāriste un producete Hamburgas kino un TV režisoru apvienībā *Hamburger Filmbüro* (1980–1990), uzņēmusi vairākas autorfilmas, ir Vācijā pieprasīta montāžas režisore. 1991. gadā Brūvere atgriežas Latvijā, veido gleznieciski spilgtas portretfilmas par izcilām kultūras personībām, dokumentālas spēlfilmas, kultūras raidījumus TV, strādājusi kā redaktore un kultūras žurnāliste preses izdevumos, apkopojusi savus darbus kultūras publicistikas grāmatā (2007). Ilona Brūvere ir vērienīgu, kinematogrāfiski krāšņu brīvdabas šovu autore un kultūras portāla www.kants.lv redaktore.

Režisore, scenārija autore Ilona Brūvere

Operatore Elīna Bandēna

Mākslinieks Artis Rutks

Vide un kostīmi Ilona Brūvere

Grima māksliniece Baiba Grīna

Skaņu režisors Anrijs Krenbergs

Komponists Ēriks Ešenvalds

Montāžas režisore Ilona Brūvere

Lomās Imants Strads, Dārta Daneviča,

Mārtiņš Brūveris,

Ieva Aleksandrova-Eklone, Marta Grase,

Dainis Gaidelis, Lauris Subatnieks u.c.

Producete Ilona Brūvere

Studija Kinolats

Filma par tēlnieku, Brīvības pieminekļa autoru Kārli Zāli, kuram 2018. gadā atzīmējam 130. jubileju

KINOLATS

Kapseļu iela 3b

Rīga, LV-1046, Latvija

art.is@apollo.com

www.ilonabruvere.com

www.facebook.com/kinolats

ILONA BRŪVERE

■ Kārlis Zāle bija vitāla un krāšņa personība, kas nebaidījās uzdrīkstēties, ar plašu vēzienu radīja savus darbus un baudīja dzīvi. Neba jau katrs mākslinieks iesēdinās žūrijas komisiju lidmašīnā un aizvedīs uz Parīzi, bet Kārlis Zāle tieši tā izdarīja, cenšoties izskaidrot savu vīziju par to, kādam jābūt Brīvības piemineklim. „Es gribu veidot pieminekli tādu, lai tas būtu saprotams visiem un visos laikos,” – tā par mūsu nacionālo simbolu sacījis pats tēlnieks.

Grandiozā Brīvības pieminekļa tapšanai nepieciešamais finansējums pagājušā gadsimta trīsdesmitajos gados tālu pārsniedza valsts iespējas. Tāpēc Latvijas iedzīvotāji apvienoja spēkus un laikā no 1932. līdz 1935. gadam saziņoja aptuveni 2 miljonus latu, lai tiktu radīts šis brīvības simbols. Katrs ziedotājs saņēma sertifikātu par savu devumu – tieši tāds redzams arī filmas režisores Ilonas Brūveres rokās.

Brīvības piemineklis tika atklāts 1935. gada 18. novembrī, septiņpadsmitajā Latvijas Republikas proklamēšanas gadadienā. Par spīti diskusijām par tā iznīcināšanu un padomju varas gadu aizliegumam pacelt acis uz trim zeltītajām zvaigznēm, piemineklis visos laikos saglabāja savu sākotnējo nozīmi. 1987. gada 14. jūnijā aptuveni 5000 neatkarības kustības aktīvistu nolika ziedus pie Brīvības pieminekļa, pieminot komunistiskā terora upurus. Tas kļuva par nozīmīgu brīdi ceļā uz Latvijas neatkarības atgūšanu.

ASTOŅAS ZVAIGZNES

DOKUMENTĀLĀ FILMA

100' | PIRMIZRĀDE: 2017. GADA 18. NOVEMBRIS

Vēsturiski hronoloģisks pētījums par latviešu strēlnieku bataljoniem, to veidošanos un dalību Pirmā pasaules kara kaujās, par Latvijas Neatkarības kara cīņām līdz pat Krievijas Pilsoņu kara beigām, kad liela daļa strēlnieku atgriezās nesen dibinātā Latvijas valstī. Mājās.

Pirmais Daugavgrīvas, otrais Rīgas, trešais Kurzemes, ceturtais Vidzemes, piektais Zemgales, sestais Tukuma, septītais

Bauskas un astotais Valmieras latviešu strēlnieku bataljons – tā ir Latvija vēl pirms Latvijas. Un astoņi ar strēlnieku cīņām saistīti patiesi dzīvesstāsti, kas caurvij vēstījumu, ietverot sevi Latvijas kopējo likteņstāstu. Filma par astoņām strēlnieku zvaigznēm ir stāsts par vienkāršiem cilvēkiem, kurus izaicināja Liels Laikmets un, neprasot atļauju, noteica viņu dzīves robežas.

ASKOLDS SAULĪTIS

■ Dzimis Liepājā, mācījies Liepājas lietišķās mākslas vidusskolā, 20 gadu vecumā pārcēlies uz Rīgu un sācis strādāt kinostudijā. Paralēli iesaistījies kinoamatieru kustībā, saņēmis vairākas balvas starptautiskos festivālos. 1993. gadā debitējis kā dokumentālā kino režisors, 1999. gadā vienlaikus veidojis savus pirmos un pagaidām vienīgos mēģinājumus citos filmu veidos – animācijas īsfilmu un spēles īsfilmu. Ieguvis bakalaura grādu TV režijā (2000), vēlāk papildinājis dažādos starptautiskos kursus. Regulāri saņēmis Nacionālā filmu festivāla *Lielais Kristaps* apbalvojumus – gan kā labākais dokumentālā kino režisors, gan Skatītāju balvas. Laika gaitā izkristalizējusies galvenā tematiskā interese kā režisoram un producentam – Latvijas valsts vēsture visa 20. gadsimta garumā.

Režisors Askolds Saulītis

Scenārija autori Dainis Ivāns,
Askolds Saulītis

Operators Andrejs Verhoustinskis

Skaņu režisors Jānis Brunovskis

Komponists Jānis Brunovskis

Montāžas režisors Askolds Saulītis

Producents Bruno Aščuks

Kopproducents Askolds Saulītis

Studijas Centrums, Terra Europa

Filma par latviešu nācijas
pašapzināšanās procesa spilgtāko
un traģiskāko parādību – latviešu
strēlniekiem

STUDIJA CENTRUMS

Alberta iela 7-8

Rīga, LV-1010, Latvija

bruno.ascuks@studijacentrums.lv

facebook.com/astonaszvaigznes

TERRA EUROPA

Mazā Nometņu iela 12-2

Rīga, LV-1002, Latvija

terra.europa@inbox.lv

askolds.saulitis@inbox.lv

STRĒLNIĒKU KRŪŠU ZĪME

■ Vienlaikus ar latviešu strēlnieku bataljonu dibināšanu tika izveidota strēlnieku krūšu zīme, ko strēlnieki nēsāja piespraustu pie karavīra blūzes. Krūšu zīmes komisijā bija mākslinieks Ansis Cīrulis, Latviešu strēlnieku Organizācijas komitejas pārstāvis advokāts Gustavs Ķempelis un poručīks Aleksandrs Peka. Sākumā bija vienkārša ideja - "... karoga zīmējumam un krūšu nozīmei jāņem viela no latviešu tautas gara mantām, pie tam zīmējumam jābūt vienkāršam, bez sevišķiem raibumiem...", un rezultātā radās tagad jau leģendārā latviešu strēlnieku krūšu zīme. Tajā attēlots no ozola lapām (Kurzeme) un skujkokiem (Vidzeme) savīts vainags. Uz vainaga redzama saules emblēma ar astoņiem laužtiem stariem, virs tās divgalvainis Krievijas ger-

boņa ērglis (Tēvija) un zobens (spēks). Uz vairoga trīs iniciāļi L.S.B. (Latviešu Strēlnieku Bataljons) kirilicā un latīņu burtiem. Kad 1916. gada septembrī latviešu strēlnieku bataljonus pārformēja par pulkiem, iniciāļi uz zīmēm tika nomainīti uz L.S.P. (Latviešu Strēlnieku Pulks). Krūšu zīmes izgatavoja gan centralizēti rūpnīcās, gan arī individuāli, ja tās pasūtīja atsevišķas rotas vai virsnieku grupas. Retāk sastopamas krūšu zīmes, kuras strēlnieki izgatavoja paši – no kapara jostas sprādzes vai nesprāgušu lādiņu alumīnija.

LATVIEŠU STRĒLNIĒKI LATVIJAS NEATKARĪBAS KARĀ

■ Izjūkot Krievijas armijai, latviešu strēlnieki izklīda pa visu bijušo impēriju – liela daļa nostājās lielinieku pusē, daļa demobilizējās un palika Latvijā, daļa karoja pretlielinieciskajos spēkos. 1919. gada sākumā un vasarā vairāki tūkstoši bijušo latviešu strēlnieku iestājās nesēn proklamētās Latvijas Republikas bruņotajos spēkos. Latvijas Neatkarības karā viņi

cīnījās gan pret Sarkanu armiju, gan Bermonta karaspēku, bet 1920. gada vasarā Latgales frontē uzveica pēdējās lielinieku vienības un piespieda tās pamest Latviju.

202 bijušie latviešu strēlnieki saņēma Latvijas militāro apbalvojumu – Lāčplēša Kara ordeni.

Latvijas armijas karavīru grupa Latgales frontē
1919. gads

TURPINĀJUMS

DOKUMENTĀLĀ FILMA

90' | PIRMIZRĀDE: 2018. GADA JANVĀRIS

Šodienas Latvijā dzimst un aug bērni, kuri piedzīvos un veidos Latvijas nākotni. Kādas prasmes, vērtības un cerības viņos ieliek pagātnes mantojums un tagadnes realitāte?

Dokumentālā filma *Turpinājums* ir veidota divu gadu garumā, sekojot sešiem bērniem, kuri 2015. gadā uzsāka skolas gaitas dažādās Latvijas vietās. Kāds, kuram ir stipras ģimenes

saknes Latvijas laukos un vecāki vēlas, lai bērns izaug par īstu zemnieku; kāds, kurš dzīvo pie vecmāmiņas, kamēr mamma strādā Anglijā, un kāds, kura vecvecāki nonāca Latvijā pēc Otrā pasaules kara, bet mazdēls vēlas kļūt par biznesmeni... Dokumentālā filma *Turpinājums* iezīmē, kā veidojas bērnu dzīves ar tik dažādiem *starta punktiem*, un fiksē, kā tās turpmāk mijiedarbojas ar valstiskiem un sabiedriskiem procesiem.

IVARS SELECKIS

■ Viens no Latvijas dokumentālā kino klasikiem, legendārās Rīgas poētiskā dokumentālā kino skolas pamatlicējiem. Ieguvis pārtikas tehnologa izglītību, taču jau 1958. gadā sācis strādāt Rīgas kinostudijā par operatora asistentu un 1966. gadā ieguvis kinooperatora izglītību Maskavas kinoinstitūtā, bet 1968. gadā debitējis kā dokumentālā kino režisors. Liela daļa no Ivara Selecka veidotajām filmām pieskaitāma Latvijas kinovēstures zelta fondam, viņa filma *Šķērsiela* (1988) saņēmusi trīs prestižākās dokumentālā kino balvas pasaulē, bet Seleckis turpina filmēt arī 80 gadu vecumā, lai gan tieši jubilejas gadā jau saņēmis Nacionālā filmu festivāla *Lielais Kristaps* balvu par mūža ieguldījumu kinomākslā.

Režisors Ivars Seleckis

Scenārija autore Dace Dzenovska

Dramaturģe Krista Burāne

Operators Valdis Celmiņš

Komponists Kārlis Auzāns

Montāžas režisore Andra Doršs

Producenti Antra Gaile, Gints Grūbe

Studija Mistrus Media

Skatījums uz dzīvi Latvijā sešu pirmklasnieku acīm aizsāk projektu, kas gadu garumā turpinās vērtēt sabiedriskos un politiskos procesus mūsu valstī šo varoņu redzējumā

MISTRUS MEDIA

Blaumaņa iela 11/13-13

Rīga, LV-1011, Latvija

birojs@mistrusmedia.lv

www.mistrusmedia.lv

■ Man vajadzēja sākt iet skolā 1940. gada rudenī. Tad jau šeit bija padomju vara, un tā iznāca, ka es sāku iet skolā vairs ne Latvijas valstī.

No ulmanlaikiem atceros kādu dienu – tas laikam bija 1940. gadā, – pievarkarē spīd saulīte, un es nez kāpēc esmu autobusa pieturā. Piebrauc pusotrtonnīgais gaziks, izmet ārā petrolejas mucu. Un dzirdu – parkā skan mūzika: “A čort jevo znajet, začem on morgajet, začem on morgajet...” (*velns viņu zina, kāpēc tas mirkšķina, kāpēc tas mirkšķina...*)

Tad atceros Rīgā – tas laikam bija 1940. gada 17. jūnijs –, biju Avotu un Marijas ielas stūrī, mājā, kas vēl tagad tur stāv. Otrajā stāvā logi bija vaļā, un uz ielas dzirdējām lielu troksni. Paskatījāmies ārā – pa Marijas ielu brauc zaļi tanki, vesela virkne. Uz tankiem sēž noputējuši karavīri, ielas malā stāv cilvēki, skatās.

Varbūt kādi citi zināja ko vairāk... Mēs ar tēvu arī nogājām un apskatījāmies. Ļoti neparastas mašīnas brauca virzienā uz Oškalnu staciju, tagadējo Zemītāna staciju.

Lūk, tādas atmiņas, kas man palikušas no tā laika, kad es sāku iet skolā.

No intervijas ar Ivaru Selecki

PARADĪZE '89

SPĒLFILMA

86' | PIRMIZRĀDE: 2018. GADA 23. FEBRUĀRIS

Ir 1989. gada augusts. Divas māsas, deviņus un septiņus gadus vecās Paula un Laura, saukta Laurēns, vasaras brīvlaikā ierodas mazpilsētā ciemos pie māsiņām. Māsiņu mātes Ievas nav mājās, un meitenes izbauda “brīvību”, iztēlojoties, kā ir būt pieaugušām; māsiņa Maija uzņemas meiteņu sadzīves vadīšanu. Paulai pēc telefona sarunas ar māti rodas sajūta, ka viņas vecāki šķiras. Paula ir apjukusi, spriedzi

kāpina televīzijas ziņas par asiņainiem notikumiem. Mijoties bailēm par tuvojošos karu un nespējai emocionāli tikt galā ar pieaugušo dzīvi, meiteņu attiecības kļūst saspīlētas.

Domājot, ka situācija izvērtīsies par labu visiem, ja Latvija atgūs brīvību, Paula nolemj rīkoties un dodas uz Baltijas ceļu. Televīzija sludina ārkārtas stāvokli valstī, likteņa varā atstātās meitenes gatavojas karam. Mājās pārrodas Ieva.

MADARA DIŠLERE

■ Viena no jaunākajiem režisoriem Simtgades filmu programmā, bet ar kino saistīta jau kopš bērnības – piecu gadu vecumā tēlojusi Emīla māsiņas Idas lomu Vāra Braslas spēlfilmā *Emīla nedarbi* (1985). Mācījies Rīgas 3. vidusskolā (1986–1998), Latvijas Kultūras akadēmijā ieguvusi bakalaura grādu filmu režijā (2012). Kopš 2004. gada strādājusi dažādu filmu uzņemšanā vairākās profesijās, pamatā par režisora asistenti un otro režisori, kopā vairāk nekā 10 pilnmetrāžas spēlfilmās. Kopš 2008. gada režisējusi desmit īsfilmas, vairākas no tām izpelnījušās atzinību Latvijā un ārvalstīs. *Paradīze '89* ir Madaras Dišleres debija pilnmetrāžas spēlfilmas formātā.

Režisore un scenārija autore

Madara Dišlere

Operators Gints Bērziņš

Mākslinieks Aivars Žukovskis

Kostīmu māksliniece Līga Krāsone

Grima māksliniece Maija Gundare

Skaņu režisors Ernests Ansons

Montāžas režisore Heike Parplies

Lomās Magda Lote Auziņa (Paula),

Marta Ģertrūde Auzāne (Maija),

Līva Ločmele (Laurēns),

Evelīna Ozola (Linda), Guna Zariņa,

Inga Apine, Gatis Gāga, Kaspars Gods,

Ivars Krasts u.c.

Producēntes Aija Bērziņa, Alise Čelze

Studija Tasse Film

Kopproducējošā studija

Bastei Media (Vācija)

Piedzīvojumu filma visu
laiku bērniem

TASSE FILM

Blaumaņa iela 34-6

Rīga, LV-1011, Latvija

aija@tasse.lv

alise@tasse.lv

www.tasse.lv

www.facebook.com/paradize89

■ Paulas māsīcai Lindai patīk jautrība un pieaugušo dzīve itin nemaz neinteresē

■ Laurēns ir Paulas jaunākā māsiņa, pirmklasniece, kurai garšo saldumi un kuru sajūsmina māsīcu mājās atrastās ārzemju *novelcenes*

■ Filmas galvenā varone deviņgadīgā Paula uztraucas par notikumiem gan savā ģimenē, gan visā Latvijā. Viņa sadraudzējas ar lietuviešu disidentu Jonasi un varonīgi mēģina viņu paslēpt no *miličiem*

■ Paulas māsīca Maija, komandas vadone, atdarina pieaugušos – valkā augstpapēžu kurpes, glezno un lasa gudras grāmatas

BILLE

SPĒLFILMA

110' | PIRMIZRĀDE: 2018. GADA MARTĀ

Smeldzīgs, vienlaikus dzīvi apliecinošs, asprātīgs un cerību pilns stāsts par kāda cilvēkberna pieaugšanu un attiecībām ar pasauli Latvijā pagājušā gadsimta trīsdesmito gadu nogalē. Filma ir veltījums mums šodien, atgādinot par īstenām vērtībām – iecietību, uzpurēšanos, nepieciešamību sevi apliecināt.

Septiņgadīgā Bille dzīvo pasaulē, kur bagātiem ir savas ielas un nabagiem – savas. Ar nabadzību Bille ir iemācījusies sadzīvot, taču mātes mīlestība meitenei liegta; tuvinieki par Billi

rūpējas, bet nepārstāj atgādināt, ka Bille ir neaptēsts bērns un nekas prātīgs no viņas neizaugs...

Billei tas sāp, un meitenei ir sapnis — pierādīt sevi, izlauzties no mazvērtības žņaugiem. Billes personības ceļš pretī izaugsmei vijas cauri sarežģītam Latvijas vēstures posmam.

Reālajai Billei — rakstniecei Vizmai Belševicai – izdevās atrast savu ceļu un pierādīt, ka sapņi spēj īstenoties. Viņas radošais darbs novērtēts ar daudziem apbalvojumiem, tostarp Trīszaigzņu ordeni un nomināciju Nobela prēmijai literatūrā.

INĀRA KOLMANE

■ Ināra Kolmane studējusi TV režiju Sanktpēterburgas Teātra, mūzikas un kino institūtā, vēlāk papildinājusi zināšanas starptautiskās meistarklasēs unursos. Jau 1988. gadā, paralēli studijām, sākusī strādāt par filmu producenti jaundibinātajā Rīgas Videocentrā, kas tobrīd veido jaunas, sociālisma ekonomikā neierastas filmu ražošanas attiecības. 1991. gadā Ināra Kolmane kopā ar Rīgas Videocentra kolēģiem dibinājusi filmu studiju *Deviņi*, režijā debitē ar reklāmas videoklikiem un pasūtījuma filmām, saņemot balvas starptautiskos reklāmas festivālos. Veidojusi vairāk nekā desmit dokumentālās filmas, no kurām pasaulē viskaļāk izskanējušas un godalgotas *Mans vīrs Andrejs Saharovs* (2006, kopražojums ar Franciju) un *Pretrunīgā vēsture* (2010). Latvijā par vienu no 2014. gada populārākajām filmām kļuva Ināras Kolmanes dokumentālā filma *Ručs un Norie*, kas saņēma arī visvairāk balvu 2015. gada Nacionālajā filmu festivālā *Lielais Kristaps*.

2001. gadā Ināra Kolmane debitējusi spēlfilmu režijā ar īsfilmu *Sarmītes* (19 festivāli, trīs balvas), uzņēmusi arī pilnmetrāžas spēlfilmu *Mona* (2012, kopražojums ar Islandi). Paralēli filmu režijai iestudējusi arī vairākus uzvedumus Latvijas Radio teātrī.

Režisore Ināra Kolmane

Scenārija autori Arvis Kolmanis, Evita Sniedze

Operators Jurģis Kmins

Māksliniece Ieva Romanova

Kostīmu māksliniece Ieva Veita

Grima māksliniece Gunda Zvirbule

Montāžas režisors Mihails Lanskis

Lomās Rūta Kronberga (Bille), Sofija Juška (mazā Bille), Elīna Vāne, Artūrs Skrastiņš, Lolita Cauka, Gundars Āboliņš, Lilita Ozoliņa, Guna Zariņa

Producenti Jānis Juhņēvičs, Marta Romanova-Jēkabsone

Studija Deviņi

Sadarbībā ar Studija 2 (Lietuva), MasterFilm, Magic Lab (Čehija)

Filma visai ģimenei – pēc rakstnieces
Vizmas Belševicas autobiogrāfiskā romāna
“Bille” motīviem

STUDIJA DEVIŅI

Šmerļa iela 3-216,
Rīga, LV-1006, Latvija
devini@mL.lv
www.devini.lv
www.facebook.com/BilleTheFilm

■ Vizmas Belševicas romāns *Bille* ir viena no Latvijas literatūras klasikas pērlēm, tas iekļauts Latvijas Kultūras kanonā. Veidojot filmu par mazās Billes bērnības pasauli, radošā komanda maksimāli mēģina pietuvināt ekrānā redzamās Rīgas un Latvijas ainās trīsdesmito gadu noskaņai.

Liela daļa no filmas uzņemšanas notika autentiskās vietās Grīziņkalnā, tostarp arī mājā Vārnu ielā 6 un tās pagalmā, kur rakstniece pavadīja savu bērnību. Šoreiz varam teikt, ka Billes mājas sienas tiešām palīdzēja radīt īpašu noskaņu gan aktieriem, gan filmēšanas grupai!

Mājas tagadējā saimniece Ritas kundze filmēšanas vajadzībām uz ilgāku laiku atvēlēja divus dzīvokļus, filmas mākslinieku komanda tos savienoja, izveidojot nelielu filmēšanas paviljonu – Billes dzīvokli ar noņemamām un bīdāmām sienām. Dekorācija izskatījās tik atbilstoša 20. gadsimta sākumam, ka uz filmēšanas laukumu atnākušie viesi brīnījās, kā gan viss iekārtojums tik labi saglabājies gandrīz 80 gadu garumā. Dzīvoklis tika speciāli iekārtots tā, lai būtu tumšs un radītu šaurības sajūtu, jo *Bille* ar māti un tēvu, dažkārt arī vecmāti, tiešām mitinājās vienā istabā, kur saules gaisma nekad neiespīdēja un viss bija piekrauts ar mammas šujamām lupatiņām un tējiņām.

Filmēšanā savā ziņā piedalījās arī Billes mājas iedzīvotāji, jo bija nepieciešams pielāgoties filmēšanas ritmam, piemēram, filmēšanas laikā izslēgt televizorus un radio aparātus, lai uzņemšanas laukumā netraucētu trīsdesmitajiem gadiem neatbilstošās mūsdienīgās skaņas.

Pateicoties rūpīgam izpētes darbam un meklējumiem krāmu tirdziņos, sadarbībai ar muzeju darbiniekiem un privātkolekcionāriem, tika savākta apjomīgu autentisko rekvizītu kolekcija. Piemēram, filmā *Bille* būs redzama trīsdesmito gadu *Laimas* konfekšu saldumu bundža un saldumu trauki ar gandrīz 100 gadus vecām karamelēm.

Dažkārt filmas vajadzībām tika izgatavotas autentisko priekšmetu kopijas – arī režisores Ināras Kolmanes rokās redzamā lelles galviņa, kas bija daļa no mazās Billes sapņa par savu lelli.

INĀRA KOLMANE

BALTIJAS JAUNAIS VILNIS

DOKUMENTĀLĀ FILMA

80' | PIRMIZRĀDE: 2018. GADA APRĪLIS

No Lietuvas miglas pa aizlijušām plāvām līdz Latvijas zvejnieku ciematiem. No nāvinieku kameras Rīgas cietumā līdz zvaigžņu pētniekiem Izraēlas tuksnesī. No saulgriežu uguns kuriem Igaunijas salās līdz 235 000 000 sejām aiz Dzelzs priekškara. Laiks iet, bet mēs joprojām dzīves nogriežņos kļūstam tikai par desmit minūtēm vecāki...

Pagājušā gadsimta sešdesmitajos gados, pateicoties tā sauktajam "Hruščova atkusnim", jauni dokumentālisti Latvijā, Igaunijā un Lietuvā izaicināja tā laika propagandas kino tradīcijas un Hroniku pārvērtā Mākslā. Šajā filmā atklāsim, kā viņi domāja un kā viņiem tas izdevās – šķietami tik visaptverošā pa-

domju *Solaris* okeāna centrā nolikt Cilvēku un meklēt atbildes uz mūžīgajiem jautājumiem; tiem, uz kuriem katrai paaudzei nākas atbildēt no jauna...

Filma pieskaras vecmeistaru radītajām kino pasaulēm, pēta viņu iemītās pēdas starp debesīm un zemi, meklē laika, tēla un fakta saskares punktus – visu to, ko sauca un joprojām sauc par poētisko kino, visu to, ko savos darbos mums atklāj Hercs Franks, Uldis Brauns, Henrikas Šablevičius, Andress Sēts, Aivars Freimanis, Ivars Seleckis, Robertas Verba un Marks Sosārs.

Baltijas poētiskais dokumentālais kino ir iedvesmojis vairākas paaudzes – gan kino dižmeistarus, gan domātājus visā pasaulē. Tagad mēs ar šo fenomenu iepazīstināsim arī jūs.

KRISTĪNE BRIEDE

■ Režisore, producete un kultūras darbiniece, nodarbojusies ar sociāliem mākslas projektiem. Kopš 2000. gada bijusi viena no *Kultūras un informācijas centra K@2* dibinātājiem un ilglaicīgiem vadītājiem Liepājas vēsturiski degradētajā zonā Karostā, 2006. gadā šis centrs saņēma Kultūras ministrijas apbalvojumu kategorijā *Kultūra valsts izaugsmei*. Kopš 2009. gada Kristīne Briede strādā kā scenāriste, producete, režisore un operatore dažādos kultūras, mākslas un sabiedrības integrācijas projektos.

AUDRIUS STONIS

■ Lietuvā un pasaulē pazīstams lietuviešu kinorežisors. 1989. gadā absolvējis Viļņas konservatoriju, mācījies pie Lietuvas kino klasiķa Henrika Šableviča. 1990. gadā pabeidzis Jonas Mekas vadītu mācību kursu Ņujorkā, 1992. gadā ieguvis Eiropas Kinoakadēmijas balvu *Felix* par dokumentālo filmu *Earth of the Blind*. Dokumentālā filma *Ramins*, kuru Audrius Stonis uzņēma sadarbībā ar *VFS Films*, 2012. gadā tika izvirzīta kā Lietuvas pretendente ASV Kinoakadēmijas *Oskara* balvai.

Režisori un scenārija autori

Kristīne Briede, Audris Stonis

Scenārija līdzautori

Ramune Rakauskaite, Arunas Matelis, Riho Vastriks

Operatori

Valdis Celmiņš, Audris Kemežis, Joseps Matjus, Laisvūnas Karvelis, Jānis Šēnbergs

Skaņu operatori

Arvīds Ceļmalis, Kostas Radlinskas,

Skaņu režisors

Artis Dukaļskis

Montāžas režisori

Kostas Radlinskas, Andra Doršs

Producents

Uldis Cekulis

Studija

VFS films

Kopproducenti

Arunas Matelis, Riho Vastriks

Kopproducējošās studijas

Studio Nominum (Lietuva), Vesilind (Igaunija)

Stāsts par Baltijas poētisko dokumentālo kino un cilvēka dvēseles meklējumiem mākslā kādreiz un šodien

VIDES FILMU STUDIJA

Lapu iela 17

Rīga, LV-1002, Latvija

vfs@vfs.lv

www.vfs.lv

www.facebook.com/vfsfilms

■ Reiz Florencē, ciemodamies kādā kinofestivālā, režisori Audris Stonis un Hercs Franks aizgājuši uz vecpilsētu un uzdūrušies savā nodabā iedzerošam bezpajumtnieku pulciņam. Audris atceras – Franks, kurš dzīves otrajā pusē visu laiku staigāja ar mazu videokameru plecā, nešauboties piegājis pulciņam klāt un sācis filmēt. Bezpajumtnieki par to ļoti sadusmojušies, uzbrukuši Frankam un norāvuši bereti. Pēc saspringtas cīņas par beretes atgūšanu miera traucētājiem – abiem režisoriem – tika dota iespēja atkāpties un ņemt kājas pār pleciem. Taču Franks, tiklīdz berete bijusi atpakaļ galvā, pagriezies un atsācis filmēt – t.i., tikpat kā „šaut“. Tas viņam bija principa jautājums. Kā gan kāds viņu varētu atturēt no filmēšanas?!

Audris Stonis ar leģendāro klasiķa fotoaparātu *Leica* – arī no tā Hercs Franks nekad nešķīrās

HERCS FRANKS SARUNĀ PAR FILMU VECĀKS PAR DESMIT MINŪTĒM:

■ *Vecāks par desmit minūtēm*, ko mēs uztaisījām ar Juri Podnieku 1978. gadā... Sākumā to filmu vispār nemaz neuztvēra. Goskino priekšsēdētājs saka: “A gde tekst? Gde tekst?!” (“Bet kur teksts? Kur teksts?!”) Jo filmas pieteikumā, tajā scenārijā bija rakstīts, ka audzināt bērnus ir vecāku pienākums pēc konstitūcijas un pasaka ārkārtīgi veicina audzināšanas procesu, tāpēc tas, ka pasakas tiek rādītas uz skatuves, bērniem ir ne tikai kolosāls pārdzīvojums, svētki, bet arī audziņošs moments. Tas viss bija uzrakstīts, lai es varētu dabūt naudu un uztaisīt to filmu. “A gde tekst?”

Jo bez teksta nekas nav saprotams! Ko tie bērni skatās, ko viņi tur redz? Un pēc tam viņš saka – nu cik tā filma gara? – Desmit minūtes. – Ak tā. Man li-

kās, ka garāka. Teksta nav... nu, vajadzēja gan vēl mazliet paīsināt... – Bet filma ir bez montāžas. – Kā, bez montāžas?! – Nu, iesākam un beidzam. – Kāpēc tad tik ilgi ražojām, ja bez montāžas?!

Bet beigās saka – nu, cik tā filma izmaksāja? – eh, nieks kaut kāds, labi, lai dzīvo.

Pēc tam tā filma ilgi nevienam nebija vajadzīga, pagāja vairāk nekā 20 gadu. Tomēr es reizēm kādosursos studentiem rādīju, visādos semināros, un tagad jau nez cik festivālos viņa ir rādīta, un reizēm ieliek programmā ar nosaukumu *Jaunās tendences...*

MĒRIJAS CEĻOJUMS

DOKUMENTĀLĀ FILMA

80' | PIRMIZRĀDE: 2018. GADA 4. MAIJS

Otrā pasaules kara beigās vācu armija atkāpjoties ņēma līdzī ar 700 kastes ar Latvijas muzeju kolekciju vērtībām. Ja nebūtu bijis jaunas sievietes, vārdā Mērija Grīnberga, daudzas Latvijas muzeju zāles šobrīd būtu tukšas – viņa kā brīvprātīgā 1944. gadā devās līdzī ešelonom ar Latvijas mākslas vērtībām un kopā ar tām atgriezās Rīgā. Vācu okupācijas spēki dārgumus centās izvest, padomju okupāci-

jas spēki atveda atpakaļ, bet Mērija savu pienākumu izpildīja līdz galam. Pateicības vietā par paveikto Mērija tiek atlaista no darba muzejā, strādā rūpnīcā, un viņas turpmāko dzīvi pavada nerimstošas aizdomas.

Filma, kas veidota pēc Mērijas mātes rakstītajām dienasgrāmatām, atklāj gan Mērijas Grīnbergas neparasto likteni, gan mūsu valsts vēstures pagriezienus

KRISTĪNE ŽELVE

■ Kinorežisore, TV raidījumu vadītāja, rakstniece un publiciste, studējusi Latvijas Mūzikas akadēmijas Teātra fakultātē, 1996. gadā absolvējusi Latvijas Kultūras akadēmijas pirmo kinorežijas kursu, kuru vadīja izcilais dokumentālists Ansis Epnors. 90. gadu sākumā piedalījies vairākos videomākslas festivālos, strādājusi kinoforumā *Arsenāls*, žurnālā *Kino Raksti* un kultūras laikrakstā *Forums*, 10 gadus nacionālajā televīzijā vadījusi raidījumu *100g kultūras*, sarakstījusi atzinīgi novērtētu stāstu krājumu *Meitene, kas nogrieza man matus* (2011). Uzņēmusi vairākas dokumentālas un spēles īsfilmas, 2012. gadā pabeigusi dokumentālo filmu *Fedja* par Latvijā dzimušo somu kinorežisoru Teuvo Tulio, sastādījusi arī viņam veltītu rakstu krājumu *Fedja. Teodors. Tulio* (2013).

Režisore un scenārija autore

Kristīne Želve

Operators Andrejs Rudzāts

Māksliniece Ieva Stūre

Grima māksliniece Vivita Jansone

Skaņu režisors Aleksandrs Vaicahovskis

Komponists Juris Vaivods

Montāžas režisore Gunta Ikere

Lomās Daiga Kažociņa, Marīna Janaus

Producente Elvita Ruka

Studija Vivat!

Stāsts par jaunu sievieti Mēriju Grīnbergu,
kas Otrā pasaules kara laikā izglāba lielu daļu
Latvijas muzeju kolekciju

VIVAT!

Ķeguma iela 14-1

Rīga, LV-1006, Latvija

elvita.ruka@vivatfilms.com

www.vivatfilms.com

www.facebook.com/Mērijas-ceļojums

KRISTĪNE ŽELVE, FILMAS REŽISORE:

■ 2014. gadā Rīga bija Eiropas kultūras galvaspilsēta, un plašās kultūras programmas ietvaros publikai pirmo reizi bija atvērta Stūra māja – kā vieta, kur mūsu pagātnes traumas un skaudrā vēsture satiekas ar interpretāciju, ar centieniem to izrunāt, verbalizēt, izstāstīt. Izstādē “10 lietu stāsti par cilvēku un varu” Mērijas zābaki bija izlikti pēdējā istabiņā. Uz nobružāto, 30 naglām apkalto vācu armijas karavīra zābaku pāri no fotogrāfijām melanholiski noraudzījās smalkās Grosvaldu dzimtas pārstāvji, apkārt kā Mērijas noslēpuma sargi pulcējās no Sudetijas mājup atgādātie muzeja priekšmeti, telpas dziļumā Maijas Apīnes piesmakusi balss lasīja Mērijas 1946. gadā rakstītu paskaidrojumu par savā “Eiropas ceļojumā” pieredzēto – lietiški, skopi, atturīgi. Tik vien sapratu, ka šajos apkaltajos karavīra zābakos jauna sieviete, jaunāka par mani tobrīd, pusotra gada laikā veikusi klusu varoņdarbu, par kuru savas dzīves laikā pateicību tā arī nesaņēma. Stāsts, liktenis un Mērijas zābaki nelaida vaļā, un 2015. gada 1. janvārī es apsēdos pie datora un uzrakstīju vēstuli Rīgas Vēstures un kuģniecības muzejam, ka vēlos “kaut ko darīt” ar Mērijas stāstu... Tā tas viss sākās.

Režisores KRISTĪNES ŽELVES rokās redzamais kronis ir tradicionālā Kurzemes līgavas kroņa etnogrāfiskā kopija – tas bija viens no priekšmetiem, ko savulaik izglāba Mērija Grīnberga

BALTU CILTIS

DOKUMENTĀLĀ FILMA

90' | PIRMIZRĀDE: 2018. GADA MAIJS

Filma par 13. gadsimta baltu tautām, kas vēlāk izveidoja latviešu nāciju. Filmas galvenais varonis, tirgotājs Larss no Gotlandes, apceļo zemes, ko apdzīvo kurši, latgaļi, sēļi, zemgaļi, prūši, jātvīngi, galindi, augštaiši, žemaiši un prūši, iepazīstot šī reģiona kultūras specifiku, un skatītājam

sniedzot nelielu ieskatu mūsu senču dzīvē – ko viņi darīja, kā viņi dzīvoja, kam viņi ticēja un kas viņus darīja spēcīgus?

Vēsturiskas rekonstrukcijas un inscenējumi, datoranimācija un zinātnisko ekspertu aizkadra komentārs ļaus ielūkoties Eiropas pēdējo pagānu dzīvē.

RAITIS ĀBELE | LAURIS ĀBELE

■ Brāļi režisori, kas ieguvuši atšķirīgu izglītību, tomēr kopš 2007. gada strādā kopā filmu nozarē. Lauris pabeidzis bakalaura kursu filosofijā Latvijas Universitātē (2009) un ieguvis maģistra grādu filmu režijā Latvijas Kultūras akadēmijā (2011), Raitis Ābe-

le maģistrantūru absolvējis Latvijas Universitātē kā kliniskais psihologs (2015), studējis kinomākslu Ņujorkas Filmu akadēmijā (2011). Kopā ar trešo brāli Mārci Ābeli (kinooperators) viņi veido filmas, mūzikas video un dažādus ar video saistītus mākslas projektus, un ir ieinteresēti laikmetīgās problēmās un mākslinieciskos izpausmes veidos, lietojot spēcīgus vizuālus izteiksmes līdzekļus.

Režisori Raitis Ābele un Lauris Ābele
Scenārija autors Toms Ķencis
Operatori Mārcis Ābele, Jānis Indriks
Māksliniece Zanda Zeidaka
Grima māksliniece Aija Beata Besaraba
Skaņu režisors Verners Biters
Komponists Kaspars Bārbals
Producenti Dace Siatkovska, Kristele Pudāne, Toms Palmens
Studija Tritone Studio

Populārzinātniska dokumentālā filma par baltu ciltīm ar vēsturiskās “realitātes” inscenējumiem un krāšņām animētām epizodēm

TRITONE STUDIO

Lāčplēša iela 27
Rīga, LV-2011, Latvija
tritone@tritone.lv
www.tritone.lv
www.facebook.com/
lastpagansofeurope

■ Krīvi un vaidelotes pie svētā ozola lieliski raksturo filmas attiecības ar vēsturi – mēs nepretendējam attēlot vairāk, nekā tikai vīziju, taču darām to ar pilnu atdevi un maksimāli atbildīgi, sekojot zinātnes atzinumiem par vēstures avotu saturu.

■ Neviena mūsdienu auto netiek cauri dubļu jūrai uz seno sēļu filmēšanas laukumu. Rezultātā latviešu safari stilā filmēšanas grupai izpalīdz Jaunieņu māju saimnieks ar leģendāro UAZ 452.

■ Bieži vien līdzās iepriekš sarunātajiem aktieriem un statistiem filmēšanā iesaistījām arī turpat uz laukuma satiktos cilvēkus. Izpildproducentiem reizēm nācās visādiem līdzekļiem pārvarēt latviešu sākotnējo skarbumu un kautrīgumu, lai dienas beigās visi ar smaidu varētu teikt: “Nu, šodien es mazliet padzīvoju kā 13. gadsimtā.”

■ Vasaras saulgriežu rituāla filmēšanā Gaujas krastu piepildīja aptuveni 40 kaili aktieri. Kailskati izrādījās īpašs izaicinājums grima speciālistiem, jo ķermeņa apmatojums gadsimtu gaitā ir krietni zaudējis savu popularitāti. Kāda kailskata tuvplāna dēļ pāris bārdainiem filmēšanas komandas locekļiem pat nācās ziedot savu sejas rotu.

■ Necerot atrast aktierus, kas būtu gatavi ielūzt aizsalušā ezerā, to bija gatavi darīt paši režisori. Taču ar ledainiem ūdeņiem labi pazīstami Latvijas sērferi, aci nepamirkškinot, nāca talkā, un filmēšanas grupa varēja palikt sausumā aiz kamerām un monitoriem.

LUSTRUM

DOKUMENTĀLĀ FILMA

90' | PIRMIZRĀDE: 2018. GADA 23. AUGUSTS

Lustrum bija viens no valsts pārvaldes principiem Romas impērijā, kas noteica – mainoties valsts pārvaldei, iepriekšējās varas pārstāvji ceremoniāli atzīstas visos grēkos un zvēr uzticību jaunajai varai.

Latvijas Republikas Ministru kabinets ir pieņēmis lēmumu atvērt atstātos Valsts drošības komitejas (VDK) arhīvus 2018. gada maijā. 90. gadu sākuma žurnālisti un vēsturnieki, kuri pieredzēja VDK arhīvu pārņemšanu, bijušajā Stūra mājā ir izveidojuši šī mantojuma izvērtēšanas alternatīvu komisiju, strādājot kopā ar aculieciniekiem, bijušajiem VDK darbiniekiem, zināmajiem sadarbības aģentiem un totalitārās sistēmas upu-

riem. Filma ietver paralēlas stāsta līnijas starp valsts realizēto oficiālo pagātnes izpēti, Stūra mājas atvēršanu un sabiedrības interesi par pagātņi, kā arī 90. gadu jaunās žurnālistu un vēsturnieku paaudzes pētniecisko darbu, pēc 25 gadiem atgriežoties pie arhīviem, pierakstiem un publikācijām.

Šis ir stāsts par pagātnes izvērtēšanu atjaunotajā valstī, mēģinājums saprast, kas bija tā sistēma, kas pēdējos 25 gadus traucē Latvijas valsts pieaugšanas procesam, un mēģinājums atbildēt uz jautājumu, vai 90. gados nenotikusi lustrācija var izrādīties bīstama valstiskai tālākpastāvēšanai.

GINTS GRŪBE

■ Kinorežisors un producents ar maģistra grādu politikas zinātnē, studējis arī filozofiju un vēsturi Latvijas Universitātē, Bonnā un Berlīnē. Radošo darbību 90. gados sācis īpašos preses izdevumos – avīzē *Atmoda* un nedēļrakstā *Nakts*, darbojies pētnieciskās žurnālistikas birojā NIP, 12 gadus strādājis TV producentu kompānijā *Labvakar*, septiņus gadus veidojis un vadījis populāru TV raidījumu *Vakara intervija*. Lasījis lekcijas politikas zinātnē, strādājis Valsts prezidenta stratēģiskās analīzes komisijā, Nacionālajā elektronisko mediju padomē, Rīgas kā Eiropas kultūras galvaspilsētas producentu komandā, vadījis Filmu padomi. Režisējis četras dokumentālās filmas, Dāvja Sīmaņa filmā *Escaping Riga* (2014) ieguvis filozofa Jesajas Berlina tēlā.

Režisors un scenārija autors

Gints Grūbe

Žurnālistes Sanita Jemberga,

Ilze Jaunalksne

Operators Andrejs Verhoustinskis

Montāžas režisors Armands Začs

Producente Elīna Gediņa-Ducena

Studija Mistrus Media

Stāsts par VDK arhīvu un pagātnes izvērtēšanu atjaunotajā Latvijas valstī

MISTRUS MEDIA

Blaumaņa iela 11/13-13

Rīga, LV-1011, Latvija

birojs@mistrusmedia.lv

www.mistrusmedia.lv

GINTS GRŪBE, FILMAS REŽISORS:

■ Kaut kas nenokārtots attiecībās ar pagātņi veido Latvijas ikdienas politiku un lielā mērā arī iezīmē to, kāda mūsu valsts veidosies nākotnē.

Ir pagājuši 25 gadi, kopš Latvijā formāli beidza darboties Valsts Drošības komiteja (VDK). Latvijas simtgadē ir plānots atvērt atstātos “čekas maisus”, taču nav zināms, vai tas notiks. Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas (LPSR) mantojums VDK arhīvu izpētes griezumā, no vienas puses, raisa sazvērestības teorijas, no otras – neļauj pieaugt kā demokrātiskai nācijai. Filma ir iespēja ieraudzīt šo jautājumu komplicētību, neatkarīgi no tā, vai VDK arhīvi 2018. gada maijā tiks vai netiks atvērti.

Ar šo filmu vēlamies palūkoties atpakaļ, saprast, kas ir tas,

kas Latvijai neļauj nonākt “pieaugšanas stadijā”, kas liek izstumt šo pagātnes daļu kā kaut ko nebijušu, apzinoties, ka tas šķietami nebijušais tik ļoti formē ikdienu, arī politisko, ka tikai pierāda – kaut kad ir notikusi kļūda.

Vērojot, kas notiek ar VDK dokumentu izpēti, es sapratu, ka ir būtiski kaut vai ar filmas izteiksmes līdzekļiem runāt par šo ētikas tēmu. Mēs turpinām būt post-totalitāra sabiedrība, jo pagātnes izvērtēšanas process nav noticis. Filma ir veids kā atbrīvoties no stereotīpiem. Diskutējot, parādot šaubas un neskaidrības, tā ļaus katram skatītājam pašam rast atbildi par to pagātnes daļu, kas saistīta ar bijušo Latvijas Padomju Sociālistisko Republiku, Valsts drošības komiteju, aģentiem un ziņotājiem.

KURTS FRIDRIHSONS

DOKUMENTĀLĀ FILMA

66' | PIRMIZRĀDE: 2018. GADA 7. SEPTEMBRIS

Kurta Frīdrihsona personības starojums varbūt ir pat pāraudzis viņa mākslas nozīmību – jo nepakļāvīgu un vienlaikus mākslā spilgtu cilvēku padomju Latvijā nebija daudz. Kā kļiedzošs kontrasts padomju dzīves īstenībai bija šarms un vieglums, ko Frīdrihsons nesa sev līdzī no pirmskara civilizētās Eiropas un brīvās, pazaudētās Latvijas. Viņš bija paraugs un iedvesmas impulss daudziem cilvēkiem,

kuru garīgā pasaule negribēja pieņemt pastāvošo sistēmu. Jo lielāka distance šķīr Frīdrihsona fizisko esamību no šodienas, jo reljefāk ieraugāms viņa personības savrupais un izcilais spēks. Iepretim tūkstošu masai, kas šodien aizbildinās ar kolaborācijai komplimentāro frāzi “bija tādi laiki!”, tādējādi attaisnojot savu nepretošanos un samierināšanos ar sistēmas skrūvītes lomu, savrupnieks un piemērs citādi iespējai ir eksistenciāli svarīgs.

DZINTRA GEKA

■ Režisore ar izteiktu interesi par vēsturiskām tēmām, īpaši par padomju varas noziegumiem pret cilvēci, jo arī režisores tēvs 15 gadus pavadījis izsūtījumā tā sauktajās Gulaga nometnēs. Kopš 1970. gada Dzintra Geka strādājusi Rīgas kinostudijā par režisora asistenti un montāžas režisori, 1979. gadā ieguvusi TV režisora diplomu Teātra, mūzikas un kinematogrāfijas institūtā Ļeņingradā (tagad Sanktpēterburga). 80. gados radošajā apvienībā *Telefilma-Rīga* veidojusi kultūrvēsturiskas filmas, saņēmusi divas Nacionālā filmu festivāla *Lielais Kristaps* balvas par labāko TV filmu. 90. gados strādājusi neatkarīgās filmu studijās, uzņēmusi desmit videofilmas ciklā *Kinogadsimts Latvijā*. 2001. gadā ar filmu *Sibīrijas bērni* aizsācies cikls, kurā pašlaik ietilpst jau vairāk nekā desmit dokumentālās filmas (viena no tām – četrseriju *Sibīrijas dienasgrāmatas*), cikla pirmā filma devusi nosaukumu arī Dzintras Gekas filmu studijai.

Režisore Dzintra Geka
Scenārija autore Gundega Repše
Operators Viktors Gribermans
Komponists Gustavs Frīdrihsons
Montāžas režisore Gunta Ikere
Producente Dzintra Geka
Studija Sibīrijas bērni

Personisks Gundegas Repšes stāsts par Kurtu Frīdrihsonu – mākslinieku, garīgo skolotāju, autsaideru, ieslodzīto un nonkonformistu Latvijas vēstures līkločos

SIBĪRIJAS BĒRNI

Graudu iela 41A
Rīga, LV-1058, Latvija
dzintrag@inbox.lv
www.sibirijasberni.lv

■ Filmas režisore Dzintra Geka pirms vairākiem gadiem, kad filmu programma *Latvijas filmas Latvijas simtgadei* vēl pat nebija iepļānota, uzsāka darbu pie dokumentālās filmas par mākslinieku Ilmāru Blumbergu, strādājot pie tās kopā ar rakstnieci un filmas scenārija autori Gundegu Repši. Biežās sarunās par lielām personībām abas autore nereti nonāca līdz Kurtam Frīdrihsonam – ne tikai lielam māksliniekam, bet arī Gundegas radniekam, kurš spilgti iegravējies viņas bērnības un jaunības atmiņās, kalpojot par iedvesmas avotu arī Gundegas literārajai darbībai.

Kādu nakti Dzintra redz ļoti reālistisku sapni – viņa it kā audzina mazu puiku, darbojas un runājas ar viņu, bet pēkšņi pienāk vēl viens zēns, mazliet vecāks, un saka: “Tu tik daudz ar to mazo ņemies, bet es taču arī esmu tavs dēls! Par mani tu esi aizmirsusi?”

No rīta Dzintra zvanīja Gundegai un jautāja, ko tas varētu nozīmēt, bet Gundega teica: “Nu vai tad tu nesaproti? Tas taču ir Kurts, ir jātaisa filma!” Drīz vien tika izsludināts ideju konkurss filmu programmai *Latvijas filmas Latvijas simtgadei*, un režisore Dzintra Geka kopā ar scenārija autori Gundegu Repši iesniedza konkursā projektu *Kurts Frīdrihsons*.

Kurts Frīdrihsons bērnībā kopā ar māti un vecāko brāli

Rakstniece Gundega Repše un mākslinieks Kurts Frīdrihsons 20. gadsimta 80. gados.

DZINTRA GEKA

TĒVS NAKTS

SPĒLFILMA

90' | PIRMIZRĀDE: 2018. GADA SEPTEMBRIS

To, ka Žanis Lipke brīnumainā kārtā kļuš par varoni, droši vien nespēja iztēloties neviens. Viņš bija pavisam parasts latviešu palīgstrādnieks un viņam jau tā netrūka savu rūpju un raīžu. Pēc tam, kad Latviju 1940. gadā bija anektējusi PSRS, Žaņa meita kļuva par komunisti, bet, kad Latviju okupēja nacistiskās Vācijas armija, viņa pazuda. Lai kara apstākļos apgādātu ģimeni, pa dienu viņš devās uz darbu vācu militārās aviācijas noliktavās, bet naktīs pārvadāja kontrabandu. Taču brīdī, kad vācu okupācijas vara sāka izrēķināties ar Rīgas ebrejiem, viņš pieņēma nebūt ne vienkāršu, tomēr cilvēcīgu lēmumu, kas varēja izrādīties liktenīgs ne vien viņam pašam, bet arī viņa sievai un dēlam. Ar to pašu kravas auto, ar kuru vēl nesen tika pārvadātas kontra-

bandas degvīna kastes, tagad burtiski vācu karavīru acu priekšā no Rīgas geto un piespiedu darba vietām drošībā tika nogādāti desmitiem cilvēku. Brīdī, kad viņu slēptuvei draudēja atklāšana, Žanis spēra vēl pārgalvīgāku soli un patvērumu iekārtoja pats savās mājās – īpaši šim nolūkam izraktā pagrabā zem šķūņa; glābšanā iesaistījās arī viņa sieva Johanna un mazais dēls Zigis. Kā vēlāk sacīja viens no izglābtajiem – gan paša Žaņa parādīšanās, gan viņa paveiktais, visapkārt valdošās nežēlības apstākļos glābjot sev pilnīgi svešus cilvēkus, bijis visistākais brīnums.

Filma ir stāsts par Žaņa Lipkes drosmes noslēpumu, mēģinot saprast, vai tā pamatā ir azarts, pārgalvība, spīts vai pienākums pret savu tuvāko.

DĀVIS SĪMANIS

■ Dzimis izcila latviešu kinooperatora Dāvja Sīmaņa ģimenē, no 17 gadu vecuma strādājis filmu uzņemšanas laukumos kā operatora asistents, vēlāk bijis pieprasīts un atzīts montāžas režisors, rakstījis analītiskus un filosofiskus apcerējumus par kino žurnālos *Rīgas Laiks*, *Studija*. Bakalaura (2003) un maģistra (2005) grādu ieguvis Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultātē, mākslas zinātņu doktora grāds (2014) iegūts Latvijas Kultūras akadēmijā. Sīmanis arī pats lasa lekcijas LKA un Ālto universitātē Helsinkos, piedalās kinolektorijos, strādājis festivālu žūrijās.

2006. gadā debitējis kinorežijā, par dokumentālo īsfilmu *Versija. LNO* saņemot Nacionālā filmu festivāla *Lielais Kristaps* balvu *Labākā debija*. Līdz šim uzņēmis piecas dokumentālās filmas un dokumentālā materiālā balstītu inscenējumu *Escaping Riga* (2014), visas filmas atzinīgi novērtētas Latvijā un pasaules festivālos. Pilnmetrāžas spēlfilmās režijā debitējis ar filmu *Pelnu sanatorija*, kas pirmizrādi piedzīvoja 2016. gada janvārī.

Stāsts par Žani Lipki un viņa ģimeni, kas Otrā pasaules kara laikā no nāves izglāba vairāk nekā 50 ebrejus

Režisors Dāvis Sīmanis

Scenārija autori Dāvis Sīmanis un Matīss Gricmanis, pēc Ineses Zanderes romāna *Puika ar suni. Stāsts par nosargātu noslēpumu motīviem*

Māksliniece Kristīne Jurjāne

Grima māksliniece Sarmīte Balode

Operators Andrejs Rudzāts

Montāžas režisors Andris Grants

Lomās Artūrs Skrastiņš (Žanis Lipke),

Ilze Blauberģa (Johanna Lipke),

Matīss Kiplūks, Mihails Karasikovs,

Milena Gulbe, Toms Treinis,

Steffen Scheumann

Producenti Gints Grūbe, Antra Gaile

Studija Mistrus Media

MISTRUS MEDIA

Blaumaņa iela 11/13-13

Rīga, LV-1011, Latvija

birojs@mistrusmedia.lv

www.mistrusmedia.lv

www.facebook.com/TevsNakts

Filmas režisors Dāvis Sīmanis un Žaņa Lipkes
dēla Ziga lomas tēlotājs Matīss Kipļuks

DĀVIS SĪMANIS, FILMAS REŽISORS:

■ Es domāju, ka arī mūsdienās kaut kādā nosacīti pelēkā zonā noteikti ir cilvēki, kuri krīzes situācijā pēkšņi rīkotos pilnīgi dīvaini un pašaižēlīgi. Man šķiet, tikai pateicoties šādu dīvainu rīcībai, kas bieži vien nav izskaidrojama no izdzīvošanas viedokļa, sabiedrība vai valsts var turpināties kaut kādā puslīdz jēdzīgā veidā.

JĒKABS, MIMMI UN RUNĀJOŠIE SUŅI

ANIMĀCIJAS FILMA VISAI ĢIMENEI
70' | PIRMIZRĀDE: 2018. GADA OKTOBRIS

Jēkabam, zēnam no Rīgas centra, vasara būs jāpavada pie radiem pilsētas nomaļē, Maskačkā. Tas ir briesmīgi! Māsīca Mimmi ir diezgan neciešama, un onkulim, bijušajam jūrniekam Ērglim, vienkārši nav laika. Tomēr izrādās, ka Maskačka ir pavisam neparasta vieta – te dzīvo runājošie

suņi! Un Mimmi atklāj, ka negantais uzņēmējs Imants Rausis plāno pārvērst romantisko priekšpilsētu bezpersoniskās augstceltnēs. Tas nedrīkst notikt! Vai bērniem izdosies sadraudzēties un kopā ar runājošajiem suņiem izglābt Maskačku?

EDMUNDS JANSONS

■ Animācijas režisors un mākslinieks, darbojies arī kā animators, scenārists, operators, montāžas režisors un datorgrafīks, Latvijā saņēmis atzinību arī kā bērnu grāmatu ilustrators. Ieguvis bakalaura grādu TV režijā (2001), studējis animāciju Maskavas kinoinstitūtā (diplomdarbs 2003), Igaunijas Mākslas akadēmijā ieguvis maģistra grādu animācijas režijā (2012). Kopš 2014. gada pasniedz animācijas režiju Latvijas Mākslas Akadēmijā.

90. gados strādājis tradīcijām bagātajā zīmētās animācijas studijā *Dauka*, animācijas režijā debitējis 1995. gadā. 2001. gadā dibinājis studiju *Atom Art*. Ar dokumentālā materiālā balstītu animācijas filmu *Čīža acīm* (2007) izpelnījies nacionāla mēroga balvas un pasaules festivālu interesi. Animācijas pasaules *augstākajā sabiedrībā* iekļuvus, uzņemot īsfilmas *Kora turneja* (2012, vairāk nekā 90 starptautisku festivālu konkursos), *Starptautiskā Tēva diena* (2013, vairāk nekā 60 konkursos), *Roņu sala* (2015, pasaulē nozīmīgākā animācijas festivāla Anesi (Francija) konkursa skatē).

Režisors Edmunds Jansons

Scenārija autore Līga Gaisa, pēc Luīzes Pastores grāmatas *Maskačkas stāsts* motīviem

Māksliniece Elīna Brasliņa

Animators Mārtiņš Dūmiņš

Skaņu režisors Ģirts Bišs

Komponists

Kšištofs Aleksandrs Jančaks

Producente Sabīne Andersone

Studija Atom Art

Kopproducents Jakub Karwowski

Kopproducējošā studija Letko (Polija)

Vasaras piedzīvojumu stāsts par diviem bērniem, runājošu suņu baru un priekšpilsētas glābšanu

ATOM ART

Tērbatas iela 49/51-12

Rīga, LV-1011, Latvija

sabine@atomart.lv

www.atomart.lv

www.facebook.com/atom.art

IESKATS FILMAS 'JĒKABS, MIMMI UN RUNĀJOŠIE SUŅI' VEIDOŠANAS AIZKULISĒS

SCENĀRISTE
LĪGA GAISA UN
RAKSTNIECE
LUIZE
PASTORE
STRĀDĀ PIE
FILMAS
DIALOGIEM

FILMAS MĀKSLNIECE ELĪNA
BRASLIŅA IEPAZĪSTAS AR
MASKAŽKAS IEMITNIEKIEM

ĒRĢLA UN MIMMI DZĪVOKLĒT MĀRTIŅA DŪMIŅA VADĪBĀ
DARBOJAS ANIMATORU KOMANDA

RUNĀJOŠO SŪŅU VADONIS BOSS
SNIEDZ RUNAS MĀKSLAS
NODARBTBU AKTIERIM
ANDRIM KEIŠĀM

RADOŠO PROCESU
UZRAUGA FILMAS
REŽISORS
EDMUNDS JANSONS,
PRODUCENTE
SABĪNE ANDERSONE
UN FILMAS
ADMINISTRATORE
IEVA VAICKOVSKA

1906

SPĒLFILMA

120' | PIRMIZRĀDE: 2018. GADA OKTOBRIS

1906. gada novembris, Rīga. Sociāldemokrātu kaujinieks Pelēkais iepazīstas ar dzejnieci Violetu, kura cenšas iekārot vietu Rīgas literātu sabiedrībā. Abus pamazām saista romantiskas jūtas. Vienlaikus Pelēkais kopā ar saviem biedriem Svīlpi, Oratoru, Baronu un Džentelmeni organizē

pārdošu uzbrukumu rūpnīcas kasei, lai iegūtu naudu bruņotas cīņas turpināšanai. Uzbrukums neizdodas kā plānots, un Pelēkajam ir nepieciešama Violetas palīdzība. Atšķirīgu motīvu vadīti, abi iesaistās romantiskā un nāvīgā afērā.

GATIS ŠMITS

■ Studējis filozofiju Latvijas Universitātē, 1996. gadā absolvējis Latvijas Kultūras akadēmijas kino un teātra režisoru un aktieru kursu, iegūstot bakalaura grādu teātra režijā. Kopš 1997. gada iestudējis izrādes Dailes teātrī, Nacionālajā operā, Nacionālajā teātrī; štata režisors Jaunajā Rīgas teātrī. No 1999. gada līdz 2003. gadam studējis Ņujorkas Universitātes Tiša Mākslas skolā (*Tisch School of the Arts*), iegūstot maģistra grādu (MFA) kinorežijā. Strādājis ar studentiem Latvijas Kultūras akadēmijā, *Kinoskolā*.

Saņēmis Nacionālā filmu festivāla *Lielais Kristaps* balvu kā labākais spēlfilmu režisors (2005, par īsfilmu *Āģents iemīlas*), bijis viens no četriem režisoriem un scenārija autoriem spēlfilmā *Vogelfrei* (2007), kas 2007. gada Nacionālajā filmu festivālā saņēma visvairāk nomināciju un trīs balvas. 2010. gadā pabeidzis savu pirmo pilnmetrāžas spēlfilmu *Seržanta Lapīņa atgriešanās*.

Režisors un scenārija autors Gatis Šmits

Scenārija līdzautore Inga Rozentāle

Operators Jurgis Kmins

Tērpu māksliniece Keita

Komponists Rihards Zaļupe

Producenti Gatis Šmits, Reinis Kalviņš

Lomās Inese Pudža, Mārtiņš Kalita,

Kaspars Zvīgulis, Gatis Gāga,
Toms Auniņš, Kaspars Dumburs u.c.

Studija Tanka

Sociāldemokrātu kaujinieks Pelēkais uzsāk dēku ar dekadenti Violetu. Ir 1906. gada novembris, ko Rīgā vēlāk atceras kā vētrainas bohēmas un asiņaina terora mēnesi

TANKA

Dzirnavu iela 74/76-60
Rīga, LV-1050, Latvija
gatissmits@gmail.com

■ Pārdaugavā, Makša ielā 10, mājas bēniņos tika atrastas vēstules un fotogrāfijas, ko savulaik sūtījis kāds kaujinieks – iespējams, fotogrāfijā otrsais no labās.

MĪLĀ ANNIŅ!

Tupu aiz restēm, bez vestēm, uz kroņa maizes, ar kroņa utīm biedros. Iet man kā zutīm dūnās: ēdiens tāds, ka mutē nevar ņemt. Istaba tīrā netīrumu bedre: turpat ēd, guļ, splaujas, turpat kaktā spainis priekš izkārņījumiem, kurš smird kā superfosfāta fabrika, iznest izkārņījumus laiž vienu reizi nedēļā – *čtob tebe suho na tom svete bilo! Čtob ti ježa protiv šersti rodil... čortova kukla.* [...] Guļam uz kailas grīdas ar visām drēbēm, tik zem pagalvja dod velns lai zin ar ko piebāztu ķiseni. Ar biedriem jokojamies un lamājamies uz velna paraušanu. [...] Pirmās dienas grauzām sausu maizi ar ūdeni un sāli, jo cita no mājām nedabūjām... Vēders saplaka kā tabakas maks un, ja Tu manu seju redzētu – nudien nemilētu...

Vispār ar mani ir “šabaš”. Atvados no visiem mīļiem ar sirsnīgiem skūpstiem, no Tevis mīļo, no Mirdzas... Dzīvojiēt veseli, lai Jums labāki iet, lūdziet ko nu gribiet (vai nu velnu vai Dievu) par manu dvēseli... Iedomājies, ka Tu man biji mīļa un ka sūtu pirmo un laikam pēdējo skūpstu... Dzīvo laimīgi ar citu, bet neaizmirsti, kāds Tevi reiz mīlēja ar tīru, nelaimīgu mīlestību...

Mīlzīgi nešpetni un brutāli, bet taisnība. Ar dievu, mīļā, dzīvo vesela un neaizmirsti tik manis.

Ar sirsnīgu skūpstu: Klaidonis.
Tavs Jūlis.

(Pasta zīmogs uz aploksnes: 1906. g. 8. janvāris.)

SAULE BRAUCA DEBESĪS

ANIMĀCIJAS FILMA

70' | PIRMIZRĀDE: 2018. GADA 18. NOVEMBRIS

Saulei un Mēnesim piedzimst bērniņš, kuru sveikt ierodas ķekatnieki. Vispārējā liksmībā neviens nepamana, ka Saules meita pazūd, līdz visi attopas pie tukša šūpulīša. Lai cik stipri arī būtu gan Saules māte, gan tēvs Mēness, vieniem viņiem neizdodas bērnu ne atrast, ne mājās pārvest. Izrādās, vajadzīgs cilvēks! No ķekatniekiem palīgos piesakās Nabašnieks, kāda meitene un viņas mazais brālītis, un visi dodas pasaulē, lai atrastu un pārvestu mājās Saules meitu. Palīgiem dotas tikai trīs dienas – ja šajā laikā Saules meita netiks atrasta, viņa zaudēs savu spēku un kļūs par parastu meite-

ni. Seko piedzīvojumiem un pārdzīvojumiem pilns ceļojums, kura laikā ikvienam jāpierāda gan drosme un attapība, gan izturība un izpalīdzība.

Beigas, protams, ir laimīgas! Visiem kopā tomēr izdodas pārvarēt Tumsas valdnieces Selēnas izliktos slazdus un atbrīvot Saules meitu. Pazemes pasaule nogrimst dziļā dzelmē, vienlaikus kļūstot par pamatu un saknēm Gaismas kokam, kurš paceļas debesis, uznesot tur arī Saules meitu. Ķekatnieki atkal liksmo – pasaules kārtība ir atgriezusies!

ROZE STIEBRA

■ Režisore, scenāriste un producete, kopā ar dzīvesbiedru Ansi Bērziņu atklājusi un izveidojusi divdimensiju animāciju Latvijā. 1960.– 1964. gadā ieguvusi leļļu teātra aktrises izglītību Ļeņingradā (tagad Sanktpēterburga, Krievijā), 1969. gadā uzņēmusi pirmo animācijas filmu aplikācijas tehnikā. 1983. gadā tapa pirmā zīmētā filma, kopumā Roze Stiebra kā režisore uzņēmusi 62 filmas – no īsām miniatūrām līdz pilnmetrāžas darbiem. Saņēmusi Latvijas Kultūras fonda balvu „par profesionālā animācijas kino izveidi Latvijā, cilvēcisko vērtību, labestības un iejūtības veidošanu bērnu apziņā”.

Režisore Roze Stiebra

Scenārija autore Roze Stiebra

Māksliniece Ilze Vītoļiņa

Komponists Juris Kaukulis

Producents Roberts Vinovskis

Studija Lokomotīve

Vizuāla poēma par Latviju kā Saules meitu,
kura piedzimst tumsā, tiek nozagta, bet
vēlāk atbrīvota, lai uzplauktu kā skaists
zieds mūžībā

STUDIJA LOKOMOTĪVE

Bruninieku iela 28–57

Rīga, LV-1011, Latvija

office@locomotive.lv

www.locomotive.lv

www.facebook.com/Saule-brauca-debesis

ROZE STIEBRA, REŽISORE:

■ Saule brauca debesīs – tā senie latvieši dēvējuši saullēktu.

Saule visām tautām vienmēr ir bijusi īpašs svētums, kā gaismas un dzīvības devēja. Un galvenā Saules īpašība ir beznosacījuma mīlestība – tā dāvā savu gaismu un siltumu visiem vienādi, nešķirojot un nevērtējot, ka tam, lūk, vairāk, bet šim, lūk, mazāk. Tāda ir filmas ideja un galvenais vēstījums – svarīgi uzturēt sevī gaismas dimensiju, paplašināties apziņā un kopt sevī Saules īpašības.

Taču tas ir tikai sākums, doma, no kuras radās samērā smieklīga un aizraujoša animācijas filma par Sauli, Mēnesi un viņu bērniņu, kas tiek nozagts vai, vienkārši sakot, pazaudēts. Un kurš gan nebūs piedzīvojis drūmos dzīves mirklus, kad gaisma zudusi, pasaule ir grimusi purvā un cerības zudušas? Tam iziet cauri arī mūsu filmas varoņi, lai, beidzoties piedzīvojumu virpulim, ikviens kopā ar Sauli varētu uzbraukt debesīs.

Saule brauca debesīs
Ar dzeltenu kumeliņu
Pērkonītis tricināja
Visu dieva pasaulīti.

JURIS KAUKULIS, KOMPONISTS:

■ Jau no pirmajām darba stundām Saules rati strauji devās debesīs – partitūras raksts gan sekoja, gan skrēja pa priekšu Rozes Stiebras radītajai stāsta jostai, kas veselu gadu rotāja arī mūsu skaņu studijas sienu. Ciešā sazobē ar brīnišķīgo režisori *Jauno Jāņu orķestris* zīmēja mūziku, bet pie kāda no vadošajiem instrumentiem vienmēr var dzirdēt Rozi! Mūs ļoti iedvesmoja neparastā doma, ka Vilks, kā smejies, šajā stāstā kļuvis par Saules meitiņas krusttēvu. Būs jautra skatīšanās!

ROZE STIEBRA

HOMO NOVUS

SPĒLFILMA

110' | PIRMIZRĀDE: 2018. GADA NOVEMBRIS

1938. gads, nabadzīgs mākslinieks Juris Upenājs ierodas Rīgā no laukiem tajā pašā laikā, kad izsmalcinātais Eižens Žibeika atgriežas no gleznošanas Parīzē ar cerībām saņemt sava tēvoča ievērojamo mantojumu. Kamēr mākslai uzticīgais Upenājs ar krāsainās Rīgas bohēmas palīdzību kāpj arvien augstāk, talantīgais diletants Žibeika krīt arvien zemāk. Vecais Žibeika visu savu mantojumu atstājis mākslinieku konkursam, kurā tiek piešķirta stipendija mācību braucienam uz Parīzi. Upenājs kuratora un kritiķa Kurcuma vadībā sastopas ar

mākslas pasaules komiskajiem personāžiem un viņu atšķirīgo attieksmi pret iedzītajām un pārņemtajām izteiksmes formām, pieredz panākumus un izgāšanos, nicinājumu un mīlestību. Eižens Žibeika zaudē naudu, mīloto sievieti un konkursu, taču gūst glābiņa iespēju, nododoties savai glezniecībai. Upenājs triumfē konkursā, atmetot visus mēģinājumus pielāgoties manierisma modei un sekojot gleznotāja vecmeistara Piegāza padomam: “Patiesi mākslinieki cenšas gleznojot izprast, pietuvties un atklāt savas tautas garu.”

ANNA VIDULEJA

■ Režisore Anna Viduleja augusi mākslinieku ģimenē, viņas māte, muzikoloģe Līgita Viduleja, ir vairāku spilgtu TV muzikālo filmu scenāriste un redaktore, bet Anna jau pusaudzes gados debitējusi kinolomā TV isfilmā *Mans draugs Sokrātiņš* (1984) un strādājusi kinoforumā *Arsenāls*. Studējusi Latvijas Universitātes Filozofijas fakultātē, Latvijas Kultūras akadēmijā, Eiropas kino koledžā (Dānijā). Absolvējusi Nacionālo TV un kino skolu Lielbritānijā, diplomdarbs *Naktsputni* (2000) iekļauts Kannu kinofestivāla konkursā. Režisējusi vairākas īsfilmas (1995-2001), mūzikas klīpus, reklāmas, ie-studējusi izrādi Jaunajā Rīgas teātrī. Kopā ar trim citiem režisoriem radījusi no četrām novelēm veidotu pilnmetrāžas spēlfilmu *Vogelfrei* (2007), kas saņēma vairākas nominācijas un balvas Nacionālajā filmu festivālā *Lielais Kristaps*, kinoforumā *Arsenāls* un citur pasaulē. Viena no studijas *Film Angels Studio* dibinātājām, pasniedzēja augstskolā RISEBA.

Režisore un scenārija autore

Anna Viduleja

Operators Jānis Eglītis

Mākslinieks Kirils Šuvalovs

Kostīmu māksliniece Liene Rolšteina

Grima māksliniece Ilze Trumpe

Montāžas režisors Andris Grants

Lomās Igors Šelegovskis (Upenājs),

Kristīne Krūze (Ciemalda),

Kaspars Zvīgulis (Žibeika),

Kaspars Znotiņš, Andris Keišs,

Vilis Daudziņš, Aurēlija Anužīte,

Ģirts Ēcis, Agnese Cīrulle,

Nikolajs Korobovs u.c.

Producenti Ivo Ceplevičs, Jānis Kalējs

Studija Film Angels Productions

Pēc Anšlava Eglīša romāna HOMO NOVUS motīviem veidota filma, kas ar smaidu skatās uz kaislībām 30. gadu beigu Rīgas mākslinieku dzīvē

FILM ANGELS PRODUCTIONS

Baložu iela 11,
Rīga, LV-1048, Latvija
studio@angels.lv

www.angels.lv

www.facebook.com/movieHN

■ Anšlavs Eglītis romānā *Homo Novus* par savu varoņu prototipiem izmantojis reālus trīsdesmito gadu māksliniekus. Lai akcentētu Anšlava Eglīša ieceri un piešķirtu filmai papildu māksliniecisko vērtību, filmas uzņemšanā izmantoti tikai reālu latviešu mākslinieku darbu oriģināli vai reprodukcijas – Voldemāra Tones, Jāņa Tīdemaņa, Ugas Skulmes, Oto Skulmes, Martas Skulmes, Kārļa Padega, Ludolfa Liberta, Ģederta Eliasa, Hermaņa Grīnberga, paša Anšlava Eglīša un citu zināmu mākslinieku darbi. Tādējādi filma kalpos arī kā izglītojošs uzskates līdzeklis par Latvijas mākslas vēsturi šajā laika periodā. Arī krāsu palete režisores Annas Vidulejas rokās patiešām ir īsta un piedzīvojusi īstu gleznu tapšanu – šo stikla plāksni lietojis gleznotājs Normunds Brasliņš, bet filmas radošajai komandai uzticējies Latvijas Mākslas akadēmijas rektors Kristaps Zariņš.

■ Filma ir unikāla arī ar to, ka tajā piedalās visu Latvijas profesionālo teātru aktieri un vairāki spilgti šovbiznesa tēli – piemēram, populārais dziedātājs Intars Busulis un pazīstamais basketbolists, nu jau bokseris Kaspars Kambala. Filmas trupā jāatzīmē arī brīnišķīgais runcis Susurs, kurš uz filmēšanas ar savu šoferi brauca no pašas Dundagas.

ANNA
VIDULEJA

Latvija 100
ES ESMU LATVIJA

MĒS BŪSIM LIELI TIK,
CIK MŪSU
GRIBA

/Rainis/

Latvijas valsts simtgades svinības ir iespēja godam un cienīgi, lepni un priecīgi svinēt valsts simto dzimšanas dienu, izstāstīt Latvijas stāstu un veidot nākotnes Latviju. Ikvienam Latvijas cilvēkam ir iespēja piedalīties un kļūt par šī vēsturiski unikālā notikuma līdzveidotāju. **#LV100 #EsEsmuLatvija**

www.LV100.lv

Jaunumi par visām programmas “Latvijas filmas Latvijas simtgadei” filmām:

www.lsm.lv un www.nkc.gov.lv

Nacionālais kino centrs

Latvijas
filmās

LV100

Latvijas
simtgadei

- Informācija par filmu pirmizrādēm un tuvākajiem seansiem
- Filmu reklāmas rullīši
- Filmu veidotāju īpašie piedāvājumi un aicinājumi
- Ieskats filmu tapšanā
- Mediju ziņu apkopojums

Latvijas filmas

LV100

Latvijas simtgadei

Kataloga teksti veidoti sadarbībā ar filmu producentiem
Teksti un redaktūra: Kristīne Matīsa, Zanda Dūdiņa
Vāka noformējumā izmantota Armanda Zača fotomontāža
Makets: Arnis Grinbergs

Kataloga noformējumā izmantoti filmu publicitātes materiāli, kā arī
Gata Rozenfelda, Jāņa Deinata, Agneses Zeltiņas, Kristapa Kalna,
Viļa Rīdzenieka, Jāņa Saliņa, Jāņa Šēnberga un Gunāra Janaiša foto.

© Nacionālais Kino centrs, 2017

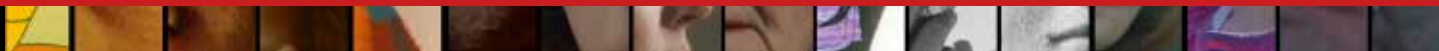
Peitavas iela 10, Rīga, LV-1050
67358878
nkc@nkc.gov.lv
www.nkc.gov.lv
www.filmas.lv

Iespiests tipogrāfijā Euroconnect

Informatīvie atbalstītāji:

Nacionālais kino centrs